INTEGRAAL BELEIDSPLAN DUURZAAMHEID

Gemeente Sluis

Inhoudsopgave

1	**Introductie**	**4**
1.1	Aanleiding integraal beleidsplan	5
1.2	De ambitie van de gemeente Sluis	5
1.3	Samenwerking	6
1.4	Proces totstandkoming beleidsplan	6
1.5	Leeswijzer	7
2	**Integraal duurzaamheidsbeleid**	**8**
2.1	**Energie**	**9**
2.1.1	Ambitie Energie gemeente Sluis	9
2.1.2	Landelijke doelstellingen Energie	10
2.1.3	Gemeentelijke doelstellingen Energie	11
2.1.4	Actieprogramma Energie	11
2.1.5	Burgerberaad Energie	13
2.1.6	Uitvoering pijler Energie	15
2.2	**Klimaat**	**16**
2.2.1	Ambitie Klimaat gemeente Sluis	16
2.2.2	Landelijke doelstellingen Klimaat	17
2.2.3	Gemeentelijke doelstellingen Klimaat	17
2.2.4	Actieprogramma Klimaat	17
2.2.5	Burgerberaad Klimaat	18
2.2.6	Uitvoering pijler Klimaat	20
2.3	**Circulair**	**21**
2.3.1	Ambitie Circulair gemeente Sluis	21
2.3.2	Landelijke doelstellingen Circulair	21
2.3.3	Gemeentelijke doelstellingen Circulair	22
2.3.4	Actieprogramma Circulair	22
2.3.5	Burgerberaad Circulair	24
2.3.6	Uitvoering pijler Circulair	25
3	**Participatie en communicatie**	**26**
3.1	Communicatie	27
3.1.1	Uitvoeringsmaatregelen Participatie en communicatie	29
Bijlagen		**30**
Bijlage 1		31
Bijlage 2		32

Colofon

Integraal Beleidsplan Duurzaamheid gemeente Sluis, november 2023 (herzien maart 2024)

In opdracht van	Gemeente Sluis
Auteurs	Stijn Maatman, Silke Nieuwenhuis en Frank Platen, Arcadis | Over Morgen
Vormgeving	Joke ter Harmsel, Arcadis | Over Morgen
Fotografie	Gemeente Sluis

1 INTRODUCTIE

De gemeente Sluis telt bijna 24.000 inwoners. Met een oppervlakte van ruim 30.000 ha is Sluis één van de grootste plattelands- en tevens dunst bevolkte gemeentes van Nederland. Prachtige stranden, natuur, diverse kernen en landbouw kenmerken de gemeente die tevens veel belang hecht aan duurzaamheid. De gemeenteraad van gemeente Sluis heeft daarom op 22 december 2022 met het vaststellen van de bestuursopdracht duurzaamheid besloten om een integraal beleidsplan duurzaamheid op te stellen. Omdat wij veel waarde hechten aan de belangen en wensen van bewoners is allereerst een burgerberaad georganiseerd. Op 8 juli 2023 zijn de uitkomsten van gesprekken tussen betrokken bewoners gepresenteerd in het zogenaamde Burgerakkoord. Dit akkoord vormt samen met de verdiepende werksessies die zijn gehouden de basis voor het integrale beleidsplan duurzaamheid. Dit beleidsplan bevat een eerste opzet voor de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid, aan de hand van maatregelen op de korte termijn (2024 – 2025) en de middellange termijn (2026 – 2030). Het beleidsplan duurzaamheid vormt daarmee de basis voor een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren.

In dit beleidsplan worden als eerste de doelen beschreven die wij stellen op het gebied van duurzaamheid. Hier staat centraal wat we willen bereiken. Deze beleidsdoelen sluiten aan bij de duurzaamheidsambities van de gemeente Sluis. De acties die nodig zijn voor het realiseren van de doelen rondom de duurzaamheids thema's kunnen wij echter niet alleen oppakken en uitvoeren. Wij hechten dan ook een groot belang aan de participatie en betrokkenheid van bewoners, ondernemers, stichtingen en professionele stakeholders. Hieronder wordt aangegeven met welke partijen en in welke samenwerkingsvorm wij samenwerken aan de duurzaamheidsopgaven in de verschillen de kernen van de gemeente Sluis.

1.1 Aanleiding integraal beleidsplan

Afgelopen jaren zijn er veel duurzaamheidsdocumenten opgesteld op individuele beleidsthema's die te maken hebben met duurzaamheid. In realiteit zit er veel overlap in thematiek, vandaar de noodzaak voor een integraal beleidsplan duurzaamheid, waar de doelen, ambities en acties van alle duurzaamheidsthema's samen komen. Dit document biedt een overzicht van al het duurzaamheidsbeleid dat wij hebben, aangevuld met maatregelen om de duurzaamheidsambities te realiseren. Het beleidsplan geeft sturing aan de uitvoering en is de leidraad voor de ontwikkelingen. In dit beleidsplan zijn zoveel mogelijk van de recente lokale ontwikkelingen meegenomen, waaronder de inbreng vanuit het Burgerakkoord Duurzaam Sluis (8 juli 2023).

1.2 De ambitie van de gemeente Sluis

De gemeente Sluis gaat werken aan duurzaamheid. Dat betekent dat wij duurzaamheid een plek geven binnen alle beleidsterreinen, de interne processen, het onderhoudsprogramma, aanbestedingsbeleid en inkoopbeleid. Hiermee moeten wij een reductie van 55% CO_2-emissies realiseren in 2030 en 95% in 2050 (ten opzichte van 1990). Dat wordt bereikt door flinke stappen voorwaarts te zetten binnen de energietransitie, uitvoering te geven aan klimaatbeleid en door stapsgewijs toe te werken naar een volledig circulaire economie in 2050. Sluis heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn, om zorg te dragen voor behoud van biodiversiteit, te werken aan klimaatadaptatie en het vervangen van primaire grondstoffen in productieprocessen door gerecyclede of hergebruikte afvalstoffen. Verderop in dit beleidsplan wordt per thema een concrete uitwerking gegeven.

Binnen deze opgaven hebben wij de ambitie om de transitie naar duurzaamheid vorm te geven op een manier die past bij de financiële draagkracht van inwoners en bedrijven, en passend is bij de schaal van zowel de kernen als het buiten stedelijke gebied in de gemeente Sluis.

- Er wordt ingezet op technologische innovatie gericht op energie- en kostenbesparing, maar ook op voldoende financiële middelen en uitvoeringscapaciteit bij de gemeente en marktpartijen. Wij verstrekken aan inwoners en bedrijven objectieve en eenduidige informatie over de gevolgen van de verandering van het

klimaat, de mogelijkheden die wet- en regelgeving biedt, de mogelijkheden voor consumenten en bedrijven om duurzaamheidsmaatregelen te bekostigen en welke financieringsmogelijkheden de gemeente Sluis heeft.
- Wij geven zelf het goede voorbeeld door bewust de organisatie te verduurzamen en de openbare ruimte klimaat adaptief in te richten. Een veilige en leefbare fysieke leefomgeving c.q. ingerichte openbare ruimte vormt de fundering voor alle andere maatschappelijke opgaven en activiteiten.

1.3 Samenwerking

De transitie naar een duurzame samenleving is in volle gang en brengt veel teweeg. Er komen veel duurzaamheidsopgaven op ons af. Wij kunnen dit niet alleen oppakken. Het is van essentieel belang om op regionaal niveau goed samen te werken met bewoners, organisaties, ondernemers en stakeholders, om de ambities en doelstellingen te kunnen realiseren.

Wij geven deze samenwerking vorm door onder andere samen met de andere Zeeuwse gemeenten te werken aan de Regionale Energiestrategie (RES) Zeeland. De RES is een regionaal vastgesteld beleid voor opwek duurzame energie, verduurzamen van de gebouwde omgeving (duurzame warmte) en mobiliteit. Inmiddels wordt er gewerkt aan de RES 2.0, die naar verwachting in het derde kwartaal van 2024 wordt vastgesteld. Hoewel het grootste deel van de RES 1.0 nog actueel is, is de wereld in de tussentijd veranderd. De schaarste op het elektriciteitsnet is enorm toegenomen, de huidige gasprijzen vragen om versnelling in de aanpak, en ook op andere vlakken zien we veranderingen. Vanuit de RES wordt samen met gemeenten, provincie, waterschap, netbeheerder, maatschappelijke organisaties, inwoners en bedrijven mogelijkheden onderzocht om duurzame elektriciteit, zoals wind- en zonne-energie op te wekken en wijken en gebouwen te verduurzamen door energie te besparen en andere warmtebronnen te gebruiken. In de Regionale Energiestrategie (RES 1.0) staat hoe we dit in Zeeland willen bereiken.
Op het gebied van klimaat wordt er vanuit de gemeente samengewerkt binnen de regio Zeeuws-Vlaanderen en Zeeuws-West Vlaanderen. Hierin is voor de gemeenten Sluis, Hulst & Terneuzen een gezamenlijk de Klimaatadaptatiestrategie & uitvoeringsagenda Zeeuws – Vlaanderen 2021 – 2025 opgesteld.

En op het gebied van circulariteit wordt er momenteel gewerkt aan het Zeeuws brede beleid over Circulaire Economie. Dit gebeurt in provinciaal verband. Naast overheden en regionale samenwerkingsverbanden is het ook van belang om de bewoners van Sluis te betrekken. Zo wordt er ook samengewerkt met de bewoners door middel van het burgerberaad en het daaruit voortgekomen burgerakkoord. Onder de verschillende pijlers wordt de samenwerking met de bewoners vanuit het burgerberaad nader toegelicht. Tenslotte is er ook met marktpartijen samengewerkt door verdiepende werksessies te houden gedurende het opstellen van dit beleidsdocument.

Burgerakkoord

Om een volledig beeld te krijgen van de duurzaamheidsambitie en doelstellingen binnen de gemeente is er in de gemeente Sluis een Burgerberaad georganiseerd. Het Burgerberaad heeft als uitkomst van haar proces een Burgerakkoord opgesteld, dat is vastgesteld op 8 juli 2023. Het akkoord vormt het antwoord van de gemeenschap op de vraag: ‘Hoe wordt de gemeente Sluis duurzaam?’. Het Burgerberaad heeft in dit akkoord 49 punten opgesteld hoe de gemeente Sluis verduurzaamd moet worden. Daarnaast is er monitorklanboordgroep opgezet die als taak heeft de opvolging van de punten te monitoren. Er zijn proces afspraken gemaakt tussen de gemeente en de groep om hier invulling aan te kunnen geven. In dit integrale beleidsdocument is gekeken naar de ambitiepunten die aansluiten bij het vastgestelde beleid en de ambities die wij hebben. Deze zijn verdeeld per pijler.

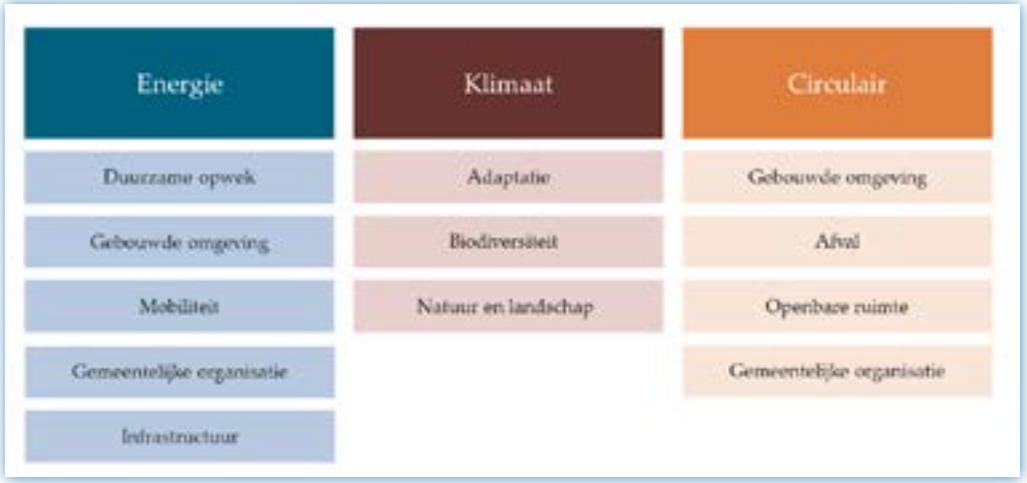
1.4 Proces totstandkoming beleidsplan

De gemeente Sluis heeft adviesbureau Arcadis I Over Morgen gevraagd om het proces te begeleiden om een integraal beleidsplan duurzaamheid op te stellen. Om tot dit plan te komen zijn er een aantal stappen met verschillende stakeholders doorlopen. De basis voor het stuk is een beleidsanalyse van de aan duurzaamheid gerelateerde beleidsdocumenten die zijn opgesteld door de gemeente Sluis.

Deze vormen op zichzelf een stukje van de puzzel van de gehele duurzaamheids-opgave die de gemeente Sluis voor zich heeft, maar geen integraal overzicht. Voorbeelden zijn de Transitievisie Warmte, het Zeeuws energieakkoord, het grondstoffenplan van de gemeente Sluis en de klimaatadaptatiestrategie voor respectievelijk Zeeuws- en West Zeeuws-Vlaanderen. Daarna zijn er interne en externe werksessies georganiseerd om het al bestaande beleid aan te vullen extra inhoud en maatregelen. De deelnemers aan de eerste sessie bestonden uit beleidsambtenaren van de gemeente Sluis die werkzaam zijn binnen de verschillende pijlers van het thema duurzaamheid. De genodigden voor de externe sessie waren organisaties in de gemeente Sluis die actief zijn op het gebied van duurzaamheid, aangevuld met de gemeentelijke projectgroep en de klankbordgroep van het burgerberaad. Er is daarna een losse avond georganiseerd om een podium te geven aan de uitkomsten van het burgerberaad en aanvullingen te doen op de voorgaande sessies. Tot slot zijn er met alle partijen die aan de hiervoor beschreven sessies hebben deelgenomen in totaal drie sessies gehouden om feedback op te halen op conceptversies van het beleidsplan. Daarnaast is er de mogelijkheid geweest om buiten deze sessies schriftelijk feedback te geven op het beleidsplan. In bijlage 1 is het overzicht te vinden met alle genodigde partijen die hebben meegedacht in het proces om te komen tot dit beleidsplan. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van documenten die aan dit beleidsstuk ten grondslag hebben gelegen.

1.5 Leeswijzer

Dit beleidsplan is ingedeeld aan de hand van drie duurzaamheidspijlers: energie, klimaat en circulair. Hieronder zijn de pijlers met een onderverdeling van deel-thema's schematisch weergegeven. Per pijler wordt er eerst een omschrijving gegeven van de gemeentelijke ambitie. Daarna wordt ingegaan op de landelijke doelstellingen en gemeentelijke doelstellingen. Vervolgens wordt er een actie-programma beschreven met daarin korte termijn (lopende en bestaande -) en lange termijn acties. In de daarna volgende hoofdstukken wordt er ingegaan op de participatie en communicatie tijdens en na dit proces. Het document wordt afgesloten met het hoofdstuk organisatie en financiën.

2 INTEGRAAL DUURZAAMHEIDSBELEID

Wij hebben ons ten doel gesteld om een duurzame en toekomstbestendige gemeente te worden. Met dit in gedachten hebben wij dit integrale beleidsplan duurzaamheid opgesteld. Dit duurzaamheidsplan vormt de leidraad voor het nemen van doelgerichte maatregelen en het implementeren van duurzame oplossingen op alle niveaus. Door een integrale benadering te hanteren en deze drie pijlers centraal te stellen, streven wij ernaar om een groene, veerkrachtige en toekomstgerichte gemeente te worden die het welzijn van haar inwoners waarborgt en een positieve impact heeft op het milieu.

Deze doelstelling komt voort uit het visiedocument 'Krachtig verbonden'. Deze geeft een visie op hoofdlijnen waarop wij de koers bepalen ten aanzien van het ruimtelijkeconomisch en sociaalmaatschappelijk beleid. Het document vormt daarmee een 'Structuurvisie' zoals bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening.

Hierin worden in hoofdlijnen de volgende ambities gesteld:

- Gemeentelijk beleid maken vanuit Klimaatakkoord van Parijs en nationaal klimaatakkoord
- Oprichting duurzaamheidsfonds ter stimulering energietransitie inwoners
- Verduurzaming gemeentelijke organisatie Sluis

De bovenstaande ambities dringen dan ook door in de 3 pijlers. Deze zijn allen onderverdeeld in meerdere thema's die (soms) overlap hebben met een of meerdere thema's uit andere pijlers. Gezamenlijk dragen deze bij aan de integrale duurzaamheidsambities van de gemeente.

2.1 Energie

De gemeente Sluis onderschrijft de doelen van het Klimaatverdrag van Parijs [1] en het landelijke Klimaatakkoord [2]. Sluis erkent dat de energietransitie urgent is en neemt haar verantwoordelijkheid door naar redelijkheid bij te dragen aan de doelen van de Regionale Energie Strategie (RES).

Een belangrijke focus voor de komende jaren ligt op energiebesparing, met als doel om woningen en gebouwen gereed te maken voor de transitie naar aardgasvrij. Wij willen bewustzijn creëren over het belang van energiebesparing, aangezien dit de eerste stap is in de energietransitie. Wij willen burgers die aan de slag gaan met de energietransitie stimuleren en mogelijkheden bieden.

2.1.1 Ambitie Energie gemeente Sluis

Bij de opwekking van duurzame energie op land in het buitengebied zetten wij in op minimale verstoring van het landschap. Zowel bewoners als gemeente hechten er veel waarde aan dat de duurzaam opgewekte energie zoveel mogelijk lokaal wordt ingezet, en niet zomaar in het landelijke net verdwijnt. Initiatieven voor duurzame energieopwekking moeten kunnen rekenen op draagvlak van de omwonenden. Het is daarom belangrijk om omwonenden in een vroeg stadium bij nieuwe ontwikkelingen van energieopwekking te betrekken of ze zelfs mede vorm te laten geven. Daarnaast is het van belang om bij plannen voor de opwekking van duurzame energie vooraf te weten hoe de energie-installatie na afloop van de operationele periode zal worden ontmanteld en gefinancierd.
Om de energietransitie te begeleiden, wordt een helder toetsingskader opgesteld en gehanteerd voor de periode tot 2030 met doorkijk naar 2050. Gezien de snelle innovaties en technische ontwikkelingen is het niet realistisch om zeer gedetailleerd beleid te formuleren voor 2050. Wij voeren regelmatig een evaluatie van het energiebeleid uit en een monitoring van de voortgang van de energietransitie.

1 Op de klimaattop in 2015 in Parijs bereikten de wereldleiders overeenstemming over ambitieuze nieuwe doelstellingen in de strijd tegen klimaatverandering. De Overeenkomst van Parijs bevat een actieplan om de opwarming van de aarde te beperken tot aanzienlijk minder dan 2° C, en om inspanningen te leveren voor een beperking tot 1,5° C.
2 Op 28 juni 2019 heeft het kabinet het nationaal Klimaatakkoord gepresenteerd dat is opgesteld door meer dan 100 overheden, ngo's, bedrijven en maatschappelijke organisaties. In het akkoord staan meer dan 600 afspraken om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan.

Op dit moment is netcongestie een van de voornaamste oorzaken voor het niet kunnen realiseren van duurzame opwek. Hiervoor willen wij samen met Stedin, de netbeheerder, de mogelijkheden onderzoeken om het netwerk te versterken en uitvoering te versnellen. Daarnaast willen wij onderzoeken hoe zo optimaal mogelijk gebruik kan worden gemaakt van de bestaande netcapaciteit. Op die manier wordt in de gemeente Sluis zoveel mogelijk voorbereid op toekomstige ontwikkelingen.

2.1.2 Landelijke doelstellingen Energie

Vanuit het Rijk zijn er landelijke doelstellingen opgesteld voor energie(opwek) om te werken aan duurzame, betrouwbare en beschikbare energie die voor iedereen betaalbaar is. In 2019 kwam 8,7% van alle gebruikte energie in Nederland uit duurzame bronnen. In 2030 moet 70% van alle elektriciteit en minimaal 27% van alle energie (elektriciteit, gas en warmte) duurzaam worden opgewekt. In 2050 moet 100% van de energie duurzaam worden opgewekt. Dit is een belangrijke omslag, die niet vanzelf zal plaatsvinden. Om de overgang naar een duurzame energievoorziening goed te laten verlopen is samenwerking met alle betrokken partijen in Sluis van groot belang. Alleen zo kunnen we klimaatverandering tegengaan.

Om dit te bereiken zijn er ambities opgesteld. Zo zijn in 2050 alle gebouwen (woningen, bedrijven, winkels, scholen, sportkantines, enzovoort) aardgasvrij en waar mogelijk energieleverend. Nieuwbouwwoningen worden niet meer aangesloten op gas en in 2030 hebben alle kantoren een energielabel A. Daarnaast rijden er waarschijnlijk alleen nog maar zero emissie auto's op duurzame energie (elektrisch, groengas en waterstof). Er worden dan ook alleen maar zero-emissie voertuigen verkocht.

Wij hebben dan ook een emissieneutraal wagenpark. Ook de stadslogistiek wordt hierop aangepast. Deze ambities worden vertaald naar provinciaal, regionaal en lokaal niveau.

2.1.3 Gemeentelijke doelstellingen Energie

Wij hebben een aantal ambitieuze doelstellingen op het gebied van energie en duurzaamheid. Hieronder volgt een overzicht van deze doelen:

- Hoofddoel: Energieneutraal zijn in 2050.
- Tussendoel 2030 (regionaal): 11 Petajoule aan hernieuwbare energie opwekken in de provincie Zeeland door het plaatsen van 700MW aan windenergie en 1000MW aan zonnepanelen, zoals vastgesteld in de Regionale Energiestrategie (RES). Gemeente Sluis zal bijdragen aan deze doelstelling door in te zetten op lokale zonne- en windenergie.
- Er is een plan vastgesteld voor het verduurzamen van de organisatie. Het doel is om deze te implementeren en door te voeren.
- Doel 2030 voor de gebouwde omgeving: Een reductie van 49% van CO_2-emissies bereiken (ten opzichte van de uitstoot in 1990), conform de Transitievisie Warmte (TVW).
- Doel mobiliteitssector: Tussen 55% en 60% van de CO_2-emissies reduceren in 2030, zoals vastgesteld in de Regionale Energiestrategie (RES).

2.1.4 Actieprogramma Energie

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de lopende en nieuwe acties op korte en lange termijn op het gebied van duurzame opwek, gebouwde omgeving, mobiliteit, infrastructuur en het verduurzamen van de gemeentelijke organisatie. Wij publiceren elke twee jaar een monitoringsrapportage met daarin de voortgang van de energietransitie.

Duurzame opwek

De provincie Zeeland vormt in haar geheel een RES-regio, met als gemeenschappelijk doel de opwek van 11 Petajoule (PJ) aan hernieuwbare energie in 2030. De gemeente Sluis draagt waar mogelijk en nodig bij aan de RES opgave door middel van duurzame opwek. Voor wat betreft de gemeente Sluis betekent dit dat er in ieder geval niet meer windturbine locaties bijkomen op korte termijn. Wij zullen wel de maximaal toegestane tiphoogte van kleine windturbines gelijktrekken met het huidige provinciale beleid (21 meter). Dit geldt alleen voor agrarische bedrijven en deze moeten tevens voldoen aan een aantal nader te formuleren voorwaarden. Zo trekt de gemeente Sluis de lijn gelijk met die van de Provincie.

Sluis hanteert de zonneladder als uitgangspunt voor het plaatsen van zonnepanelen. Dat houdt in: zonnepanelen bij voorkeur allereerst op daken van woningen, platte daken op bedrijventerreinen en overige gebouwen. Vervolgens kijken we naar mogelijkheden op vervuilde gronden of gronden die niet gebruikt worden. Als laatste wordt er gekeken naar landbouwgronden grenzend aan andere functies.

Op basis van zorgvuldige afweging zijn er meerdere treden in te zetten, waarbij het dus mogelijk is om naar een volgende trede te gaan voordat de eerste volledig is afgerond. Vanuit de RES wordt er via het Zeeuws loket zon op dak gekeken naar kansrijke daken om daarop zonnepanelen te realiseren. Sluis hanteert de zonneladder vanuit een realistisch perspectief en passend bij de ambities uit de RES.

Een belangrijk aandachtspunt hierbij is netcongestie. De ontwikkeling van een energy hub [3], waarmee vraag en aanbod van energie lokaal op elkaar worden afgestemd, kan hierin een oplossing bieden.

Toekomstige mogelijke zonneparken dienen te voldoen aan essentiële randvoorwaarden, zoals een adequate landschappelijke inpassing, een goede vorm van bewonersparticipatie (procesmatig en financieel) en behoud of versterking van de biodiversiteit. Daarnaast gaat een deel van de opbrengst van zonneparken naar een nog op te richten duurzaamheidsfonds. Afspraken over zo'n (jaarlijkse) bijdrage zullen in een overeenkomst worden vastgelegd alvorens planologisch medewerking wordt verleend. We werken nader uit waaraan het nog op te richten duurzaamheidsfonds zal worden besteed, ook in relatie tot de nog te ontwikkelen stimuleringsregeling voor woningeigenaren.

Tot slot hechten wij belang aan de mogelijkheden van zon boven parkeerplaatsen. Op dit moment bestaat echter onvoldoende inzicht in de haalbaarheid van dergelijke concepten. Om een accuraat overzicht te krijgen van de potentie worden de technische en financiële aspecten van zonnepanelen boven parkeerplaatsen nader uitgewerkt.

Energiearmoede

In de gemeente Sluis geven we uitvoering aan een lokale aanpak van energiearmoede. We benaderen het vraagstuk vanuit twee invalshoeken. De aanpak richt zich enerzijds op inwoners met een beperkt inkomen (Sociaal Domein) en anderzijds op de energetische kwaliteit van de woning (Duurzaamheid). Hierbij stimuleren we het treffen van energiebesparende maatregelen. En daarnaast zetten we actief in op bewustwording en gedragsverandering, door middel van communicatie én hulp en advies op maat – in de thuisomgeving en door loketfuncties.

Gebouwde omgeving

In 2020 heeft de gemeente Sluis de RES 1.0 ondertekend, waarin is afgesproken dat er versneld gewerkt gaat worden aan het energie- en CO_2-neutraal maken van de Zeeuwse woningvoorraad. Daarnaast hebben wij een Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld, waarin de alternatieven voor aardgas en het handelingsperspectief per wijk of buurt is uitgewerkt. De focus ligt op besparen en individuele oplossingen. Het doel dat hierbij wordt gesteld is 49% CO_2-besparing in 2030 ten opzichte van het aantal in 1990.

Om invulling te geven aan de doelstelling gaan wij de opgestelde uitvoeringsagenda warmte verder uitwerken op basis van het startdocument dat er reeds ligt. In dit document zijn startkansen uiteengezet, waarbij de focus ligt op de urgentie van het bestrijden van energiearmoede en een aanpak voor slechte labelwoningen.

Naast de eerder benoemde ontwikkelingen wordt er momenteel onderzocht of het warmtenet in Terneuzen een uitbreiding kan krijgen naar de gemeente Sluis. Een uitbreiding zal bijdragen aan een duurzame opwek van de warmtevraag.

Mobiliteit

Het hoofddoel voor de mobiliteitssector is het terugdringen van 55-60% van de CO_2-emissies in 2030 in vergelijking met 1990. Dit moet voornamelijk gebeuren door fossiele brandstoffen op termijn te vervangen door schone energie, vooral door een transitie richting elektrisch rijden en andere modaliteiten. De gemeente Sluis publiceert in 2024 een beleidsplan mobiliteit waarin de duurzaamheidsambities met betrekking tot mobiliteit worden opgenomen. In relatie tot duurzaamheid zal dit beleidsstuk de volgende thema's bevatten:

1. Het stimuleren van elektrisch personenvervoer;
2. Terugdringen CO_2-uitstoot bij zakelijke mobiliteit, en;
3. Realisatie laadinfrastructuur;
4. Deelmobiliteit;
5. Stimuleren van toegankelijke platforms voor openbaar vervoer.

3 Een energiehub is een lokaal samenwerkingsverband tussen meerdere partijen op het gebied van energie, waarbij energieopwek, -opslag, -conversie en -verbruik op elkaar worden afgestemd.

Gemeentelijke organisatie

De gemeente Sluis stelt zichzelf het doel een goed voorbeeld te zijn voor haar inwoners. Binnen het thema energie betekent dit dat wij onderzoeken hoe ze de gemeentelijke bedrijfsvoering verder kan verduurzamen. Wij prioriteren hierbij op basis van de duurzaamheidscore en de bezettingscapaciteit. Hiertoe hebben wij al een plan verduurzaming gemeentelijke organisatie Sluis opgesteld, inclusief maatregelenpakket. Concreet inventariseert de gemeente Sluis eerst alle gebouwen in haar eigendom die hiervoor in aanmerking komen. Per locatie wordt vervolgens een energiescan uitgevoerd en wordt er een meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) opgesteld. Bij aanbestedingen, tenders, prijsvragen en andere soortgelijke procedures wordt duurzaamheid een onderdeel waar (mede) op geselecteerd wordt.

Infrastructuur

Er is de afgelopen jaren een flinke toename geweest in de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie met netcongestie als resultaat. Grote investeringen in de energie-infrastructuur, aanpassingen in het energiesysteem, in ruimtelijke planning, in wetgeving en beleid zijn daarom essentieel. Het bevorderen van realisatie en versnelling van de energie infrastructuurprojecten is van provinciaal, regionaal en lokaal belang. Daarnaast is het noodzakelijk dat we efficiënter gebruik maken van de al bestaande infrastructuur.

De provincie bevordert in haar meerjarenprogramma infrastructuur en energie (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PMIEK)) de realisatie en versnelling van energie infrastructuurprojecten die van provinciaal en regionaal belang zijn. Dit gebeurt in afstemming met de netbeheerder. Daar waar mogelijk zal de gemeente Sluis haar steentje bijdragen. Dat kan bijvoorbeeld door de netbeheerder mee te nemen in de gemeentelijke plannen op het gebied van energietransitie. Dit proces is al in gang gezet en zorgt ervoor dat de netbeheerder beter kan anticiperen op toekomstige energievraag en opwek.

Daarnaast heeft de netbeheerder aangegeven dat een buurtaanpak essentieel is voor de energietransitie in de gemeente Sluis. Zij belichten de noodzaak voor uitbreiding en opwaardering van de midden- en laagspanning met de daarbij horende distributiestations. Hierbij is het noodzaak om direct en de komende jaren te investeren in het netwerk zoals dat aangegeven is waarbij de samenwerking met gemeente en netbeheerder cruciaal is om geen vertraging op te lopen.
Een concreet project om de autonome groei aan te kunnen is de uitbreiding van het Hoogspanningsstation Oostburg.

Er zijn verscheidene mogelijkheden om slimmer en efficiënter gebruik te maken van de huidige capaciteit. Dat kan bijvoorbeeld door lokaal vraag en aanbod van energie beter op elkaar af te stemmen (eventueel in combinatie met opslag en conversie). Een mooi voorbeeld zijn de energy hubs die zorgen voor een optimale inrichting van het lokale energiesysteem en daarmee het centrale elektriciteitsnet ontlasten. Een energy hub is een lokaal samenwerkingsverband tussen meerdere partijen op het gebied van energie waarbij energieopwek, -opslag, -conversie en -verbruik op elkaar worden afgestemd. Dit principe is met name kansrijk op locaties waar de energievraag in de toekomst zal toenemen. Voorbeelden zijn bedrijven-terreinen, industriegebieden en locaties met een toenemende vraag naar laad-infrastructuur. Wij willen hierin graag verkennen wat er mogelijk is en gaat op korte termijn een eerste verkenning doen naar de haalbaarheid van dergelijke lokale energiesystemen.

2.1.5 Burgerberaad Energie

In het Burgerakkoord staat de wens opgenomen (punt 2.4), dat de gemeente Sluis bewoners helpt met het aanvragen van subsidies (ontzorgen). Wij doen dit door de beschikbare subsidies, zoals die voor het verduurzamen van woningen, zo toegankelijk mogelijk te maken. De procedures worden zo eenvoudig mogelijk gemaakt en bewoners kunnen hulp krijgen bij het aanvragen, zodat ze geen betaalde tussenpersoon nodig hebben. Dit geldt ook voor ondernemers en VvE's, in samenwerking met lokale bedrijven.
Uit het Burgerakkoord komt verder naar voren (punt 3.1) dat er gezorgd moet worden voor voldoende beschikbare ruimte op het bestaande elektriciteitsnetwerk en er ingezet moet worden op het vergroten van de capaciteit hiervan. Wij zien dit ook als benodigde ontwikkeling en gaat op korte termijn inzetten op het optimaliseren van lokale energiesystemen om zo het elektriciteitsnetwerk te ontlasten.

Er is daarnaast ook aangeven (punt 3.2) dat particuliere en collectieve initiatieven voor kleinere energieprojecten gestimuleerd moeten worden en tegelijkertijd sturing gegeven moet worden door kaders op te stellen. Hierin wordt voorzien doordat wij in samenwerking met de monitorklankbordgroep kaders gaan opstellen om deze kleinere energieprojecten te stimuleren. Wij stellen ons hierin faciliterend op. Daarnaast onderzoeken we in welke vorm we op het thema energie maatschappelijk kunnen samenwerken. Het doel daarvan is dat inwoners samen met een energie-coöperatie de handen ineenslaan en aan de slag kunnen met duurzame, lokale stroom.

Ook wordt er gekeken naar samenwerkingsmogelijkheden tussen de gemeente en bedrijven om de energiedoelen te bereiken. Wij ondersteunen punt 3.4 uit het burgerakkoord waarbij het eigenaren van bedrijven en recreatieparken van buiten Sluis wil stimuleren om een serieuze bijdrage te leveren aan het realiseren van de energie ambitie. Deze kunnen een mogelijke aanjager zijn voor diverse energie-initiatieven. Vanuit de gemeente is er specifiek ook aandacht voor lokale bedrijven.

Tot slot is aangegeven dat opwekking van groene energie op grote schaal mogelijk gemaakt moet worden om de doelstellingen te behalen (punt 3.5). Ook hier zullen we in gezamenlijkheid met de monitorklankbordgroep en andere relevante stake-holders kaders gaan opstellen. Waarbij diverse randvoorwaarden meegenomen kunnen worden. Wij stellen ons hier als gemeente faciliterend in op. Naast de landschappelijke inpassing is het ook van belang dat er maatschappelijk draagvlak wordt gecreëerd en bijgedragen wordt aan de samenleving. Hiervoor wordt samen-gewerkt met de klankbordgroep van het Burgerberaad om de (ontbrekende) kaders en randvoorwaarden verder in te vullen (punt 3.6).

2.1.6 Uitvoering pijler Energie

	Maatregel	Korte termijn 2024-2025	Lange termijn 2026-2030
1	Samen met relevante stakeholders / een op te richten energiecoorperatie en de monitor-klankbordgroep opstellen van voorwaarden voor de realisatie van kleinschalige duurzame opwek, waaronder particuliere en collectieve kleinschalige energieprojecten.	●	
2	Samen met de relevante stakeholders/een op te richten energiecoorperatie vormgeven van de randvoorwaarden voor inpassing van grootschalige duurzame energieprojecten op het moment dat de RES vraagt om het ophogen van de gemeentelijke doelstelling. Randvoorwaarden bestaan onder andere uit landschappelijke inpassing, circulariteit en fiscale- en juridische voorwaarden.	●	●
3	Opstellen gemeentelijk gebouwenbeheerplan met speciale aandacht voor duurzaamheid.	●	
4	Het aanbieden van een samenhangend geheel van landelijke en lokale maatregelen, zoals: het Nationaal Isolatie Programma (NIP), SPUK Energiearmoede, Verordening Duurzaam Langer Thuis en (de oprichting van) een Duurzaamheidsfonds. Hierbij worden de regelingen en subsidies (meer) zichtbaar gemaakt en de aanvraagprocedures zo simpel mogelijk ingericht.	●	
5	In afstemming met de netbeheerder de uitbreiding van de elektriciteitsinfrastructuur versnellen.	●	
6	Gespreksgroepen starten met bedrijven en recreatieparken om tot prestatieafspraken te komen op het gebied van energie.	●	
7	Onderzoeken van de technische en financiële haalbaarheid van zonnepanelen boven parkeerplaatsen.		●
8	Een eerste verkenning uitvoeren naar de haalbaarheid van Energy Hubs op bedrijventerreinen.	●	
9	Samen met de monitorklankbordgroep en andere stakeholders gaan we onderzoeken of er aanvullende lokale maatregelen voor de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad wenselijk en mogelijk zijn.	●	
10	Om de energietransitie te begeleiden, wordt een helder toetsingskader opgesteld en gehan-teerd voor de periode tot 2030 met doorkijk naar 2050.		●
11	Wij publiceren elke twee jaar een monitoringsrapportage met daarin de voortgang van de energietransitie.		●
12	De gemeente Sluis draagt waar mogelijk en nodig bij aan de RES opgave door middel van duurzame opwek.	●	
13	Zonneladder hanteren als uitgangspunt voor het plaatsen van zonnepanelen.	●	
14	De mogelijkheden voor een warmtenet vanuit de Kanaalzone in Terneuzen onderzoeken.		●

2.2 Klimaat

De Europese Green Deal is een reeks beleidsinitiatieven van de Commissie-Von der Leyen met als overkoepelende doelstelling om Europa tegen 2050 klimaatneutraal te maken, en daarmee het eerste klimaatneutrale continent te worden. Ook de Nederlandse Rijksoverheid heeft zich gecommitteerd aan de afspraken die voortkomen uit de Green Deal. Dit hoofdstuk gaat in op het beleid en de bijbehorende maatregelen van de gemeente Sluis binnen de pijler klimaat. Binnen deze pijler ligt de focus op drie deelthema's, te weten: klimaatadaptatie, natuur & landschap en biodiversiteit.

Wij werken aan de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ), met het doel om uiterlijk 2050 te komen tot een klimaat-robuuste inrichting. Binnen klimaatadaptatie komen vier verschillende onderdelen samen, namelijk: droogte, hitte, wateroverlast en overstromingen. Dit heeft ook een directe relatie met de natuur en het landschap. Hoe behouden we het landschap en de natuur? Waar en hoe kunnen we dit versterken en resulteert dit in meerwaarde in voor de leefomgeving? Een belangrijk aanvullend onderwerp is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), waarvan de provinciale uitwerking, de waterwet, is opgenomen in het Omgevingsplan Zeeland 2018.
Hier zijn regels voor de bescherming van de grondwaterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden vastgelegd en zijn er regels opgenomen ter bescherming van kwetsbare (natuur)gebieden die gevoelig zijn voor verdroging.
Tot slot speelt biodiversiteit een belangrijke rol, waarbij de focus ligt op het behoud en herstel van een aantrekkelijk leefgebied voor planten en dieren.

2.2.1 Ambitie Klimaat gemeente Sluis

Vanuit de regio zijn er ambities opgesteld voor de thema's (hemel)wateroverlast, droogte en hitte. Deze bouwen voort op het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA), wat een gezamenlijk plan is van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland klimaatbestendig en waterrobuust in te richten.

Naast dat wij ons hebben gecommitteerd aan het klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte, onderneemt de gemeente ook diverse acties gericht op het informeren, enthousiasmeren en stimuleren van inwoners en partijen om over te gaan tot klimaatadaptatie maatregelen.

KASz is een voorloper geweest in het oppakken en uitrollen van bovenstaande opgave. De komende jaren blijven we hier uitvoer aangeven, de openbare ruimte kent een lange doorlooptijd qua herinrichting en is in die zin nooit af. Naast de uitrol van bovenstaande is een ander speerpunt het werk met werk maken, daar waar er wordt gewerkt in de openbare ruimte wordt dit zo integraal mogelijk aangepakt. Deze aanpak en uitvoer werken we de komende jaren aan. Daarnaast worden bodem en water opgaven in relatie tot landbouw, natuur & landschap ook steeds urgenter. Onderzoek naar de inpassing van zoetwaterbassins ten behoeve van de landbouw is hier een actueel voorbeeld van.

Wij stellen daarnaast een economische agenda op. Hierin wordt ingegaan op het verduurzamen van de landbouwsector. Zo wordt er bepaald welke richting wij op willen en wat onze rol hierin is. De ambitie daarachter is een overgang naar een duurzame, veerkrachtige en moderne landbouwsector. Hiertoe heeft Nederland in 2022 een gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)-plan vastgesteld. Dit plan is per 1 januari 2023 goedgekeurd door de Europese Unie.
De ambitie van dit hervormingsbeleid is het eerlijker verdelen van financiering over landbouwbedrijven, met de nadruk op kleine en middelgrote landbouwbedrijven en jonge boeren. Bovendien worden landbouwers ondersteund om gebruik te maken van innovatie, precisielandbouw en agro-ecologische productiemethoden. Door concrete acties op deze en andere gebieden te ondersteunen, vormt het nieuwe GLB de hoeksteen voor voedselzekerheid en landbouwgemeenschappen.

Wij zijn voornemens om het toerisme in gemeente Sluis te verduurzamen. Dit wordt eveneens verder uitgewerkt in de economische agenda die wij gaan opstellen.
De balans tussen economie, leefbaarheid en duurzaamheid zal daarin onderzocht worden, alsmede op de basis van de ruimtelijke ordening die hierin een sturende functie heeft.

Daar waar mogelijk zullen wij op het vlak van landschap & natuur, evenals bio-diversiteit acties ondernemen om duurzaamheid en klimaatadaptatie terug te laten komen. De hierboven genoemde economische agenda, maar ook het groenbeheer van de gemeente en gemaakte acties in de KasZ zijn hier voorbeelden van.

Tot slot hebben wij de ambitie om natuurnetwerken te versterken. Voornamelijk met vergroening zetten we in op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit, het verrijken van de biodiversiteit, het binden van de stikstof en het verruimen van de recreatieve uitloopmogelijkheden. Dit punt staat al als zodanig omschreven in het visiedocument Krachtig Verbonden en zal onder andere in de omgevingsvisie verdere uitwerking krijgen.

2.2.2 Landelijke doelstellingen Klimaat

Klimaatverandering is een van de grote uitdagingen van onze generatie. Er liggen landelijk verschillende doelstellingen, met als overkoepelend doel het beperken van temperatuurstijging tot 2 graden en idealiter 1,5 graden. Het kabinet ziet voor Nederland een voortrekkersrol in Europa bij het tegengaan van de opwarming van de aarde. Binnen de EU blijft Nederland zich daarom inzetten voor een ambitieuze invulling van het Fit for 55-beleidspakket en alle daaraan gerelateerde beleidsinitiatieven.

2.2.3 Gemeentelijke doelstellingen Klimaat

In het coalitieakkoord is vastgesteld dat er uitvoering gegeven moet worden aan het klimaatakkoord en invulling aan de klimaatadaptatie strategie. Als uitvoering hiervan hebben wij doelstellingen opgesteld om bij te dragen aan de klimaatstrategie.

- Bijdragen en committeren aan de Klimaatadaptatie strategie Zeeland en de Zeeuws-Vlaamse variant hiervan.
- Ontwikkelingen op het vlak van bodem, water en natuur blijven volgen en daar waar relevant vastleggen in beleid, kaders of een faciliterende rol innemen.
- Inwoners en partijen stimuleren om klimaatadaptieve acties te ondernemen.

2.2.4 Actieprogramma Klimaat

Om te voldoen aan de doelstellingen zijn er acties opgesteld. Hieronder wordt voor de deelthema's klimaatadaptatie, biodiversiteit en natuur en landschap een overzicht gegeven van lopende en nieuwe acties op korte en lange termijn. Wij publiceren elke twee jaar een voortgangsrapportage waarmee de effecten van klimaat(adaptatie)-beleid worden gemonitord.

Klimaatadaptatie

Zoals in het coalitieakkoord gesteld is een veilige en leefbare fysieke leefomgeving, oftewel ingerichte openbare ruimte de fundering voor alle andere maatschappelijke opgaven en activiteiten. Langere periodes van droogte, heftige piekbuien, hitte stress en overstromingsrisico zijn de directe gevolgen van klimaatverandering waar actie op nodig is.

Daar waar wij eigenaar zijn van de openbare ruimte hebben we voor de komende jaren, zowel op korte als lange termijn de verdere uitrol van de label systematiek op de agenda staan. Voorop staat daarbij het werk met werk maken, de openbare ruimte richt je voor langere periodes in. De uitrol van deze systematiek vraagt om anders denken en doen in de openbare ruimte. Hiervoor reserveren we budget zodat er onderzoek gedaan kan worden naar nieuwe oplossingen en pilots gedraaid kunnen worden met bestaande oplossingen, zoals de toepassing van waterdoor-latende verharding. Hierbij gaat het zowel om aanleg, onderhoud, levensduur en uiteindelijke vervanging. Daarnaast zijn er ook maatregelen die we nu al doen die we voorzetten, zoals minder verharding waar mogelijk en kijken naar afkoppelkansen.

Daar waar wij geen grondeigenaar zijn zitten we, of gaan we aan tafel in gesprek met belanghebbenden om de transitie naar een klimaatadaptieve leefomgeving vorm te geven. Dit betreft inwoners, maar ook andere stakeholders. In de actietabel is per doelgroep gekeken naar korte en lange termijn acties. Hieronder volgt een toelichting.

Vanuit het waterschap wordt op dit onderwerp gestuurd met het proces Planvorming Wateropgave (PWO). De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd om het waterpeil op orde te krijgen, waarbij maatregelen uit het PWO hebben bijgedragen aan het peilbeheer. Onder andere door het plaatsen - of juist verwijderen - van nieuwe stuwen, is bijvoorbeeld een betere drooglegging behaald. Er zijn per type gebied echter wel ander eisen benodigd. Zo vraagt de natuur om andere eisen van het waterpeil dan landbouw. Hiervoor is maatwerk nodig. Het waterschap heeft als doel om na afronding van de PWO voor alle gebieden een peilbesluit te hebben en te houden die per gebiedsfunctie gespecificeerd zijn. Het Gewenste Gronden Oppervlaktewaterregime (GGOR) wordt daarbij gebruikt als bouwsteen. Hieruit wordt tevens inzichtelijk gemaakt wat de knelpunten zijn en welke maatregelen genomen moeten worden om het gebied klimaatbestendig te maken. Deze uitgangspunten en bouwstenen nemen wij mee in ontwikkelingen.

Biodiversiteit

De Zeeuwse Bosvisie die is opgesteld in opdracht van de Provincie is hier een concreet voorbeeld van. Wij hebben hier al deels invulling aangegeven, maar er staan nog meer handreikingen in die onderzocht kunnen worden op toepasbaarheid voor Sluis. Het realiseren van passende beplanting in de omgeving zorgt voor een rijkere biodiversiteit en verbindt ecologische netwerken.

Natuur en landschap

In de Zeeuwse Bosvisie is ook gekeken naar het versterken van natuurnetwerken door de realisatie van bos en vergroening. In het visiedocument zijn verschillende vormen van vergroening en locaties voorgesteld om nader te onderzoeken waarbij mogelijke koppelkansen zijn voorgedragen. Wij hebben deze doelen, waar toepasselijk en gelegen binnen de gemeente, overgenomen. De doelen dragen bij aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit, het verrijken van de biodiversiteit, het binden van de stikstof en het verruimen van de recreatieve mogelijkheden. Er zijn verschillende thema's die wij nader zullen onderzoeken, waarbij is gefocust op de klimaatdoelstellingen.

Aansluitend aan de mogelijke uitbreidingen zijn er ook koppelkansen, namelijk: veel natuurgebieden staan onder druk van verdroging, het op orde brengen van de waterhuishouding is daarom naast de aanplant van meer opgaande beplantingen een belangrijke meekoppel-opgave. Wellicht is hier winst te behalen door grondwaterpeilverhoging in de buffergebieden rondom het natuurnetwerk. Een voorbeeld van zo'n gebied is De Zwinstreek, dit is het enige kust- en poldergebied. Door deze erkenning en de financiële steun krijgt het een impuls wat bijdraagt aan de klimaatadaptatie van het gebied. Het landschap en haar watersysteem wordt dan ook als troef gezien richting de toekomst. Zo wordt er met de financiële steun ingezet op projecten en initiatieven die de zoetwaterbevoorrading voor mens, landbouw en natuur verzekeren. Ook wordt er ingezet op het ondersteunen van innovatieve en streekeigen landbouw.

Aansluitend aan de Bosvisie is een uitkomst om nieuwe bossen te ontwikkelen (met name) in het kleinschalige landschap rondom de grens ten zuiden van de linies. Een belangrijk component hiervan in relatie tot klimaat(adaptatie) is het vastleggen van CO_2.

2.2.5 Burgerberaad Klimaat

Uit het burgerakkoord komt naar voren dat de inwoners van de gemeente Sluis vinden dat groen een bredere plek moet krijgen in ruimtelijk beleid (punt 7.2). Wij geven daar gehoor aan door bij meerjarige ruimtelijke planningen groen centraal te stellen en zullen dit verankeren in de Omgevingsvisie en plannen.

Daarnaast geeft de gemeente duurzame ambities voorrang door bij aanbestedingen duurzaamheidscriteria zwaarder mee te laten wegen. Tevens stelt het burgerakkoord dat het leefgebied voor planten en dieren een plek moet krijgen in de omgevingsvisie (punt 7.3). Wij zetten op korte en lange termijn in op behoud en herstel van een aantrekkelijk leefgebied voor plant en dier. Dit sluit aan op de doelstellingen uit de Zeeuwse bosvisie. Wij zullen op korte termijn deze visie vertalen naar concrete actiepunten.

Verder geven wij gehoor aan de oproep om een visie te formuleren op een samenhangend en verbonden land, water en natuurnetwerk (punt 7.4). Hiervoor is het van belang om het cultureel erfgoed en waarden van het landschap te beschrijven. Deze visie met beschrijving zal ook verwerkt worden door ons in de Omgevingsvisie en andere ruimtelijke plannen zodat land, groen en water integraal worden aangepakt. Zo worden waardevolle landschappen uit de provinciale omgevingsverordening meegenomen in de gemeentelijke omgevingsvisie. Daarbij bevorderen wij actief de biodiversiteit door de openbare groenvoorziening zoveel mogelijk chemievrij en zonder kunstmest te beheren en stads- en dorpskernen en bedrijfsterreinen zo te revitaliseren dat zij een bijdrage leveren aan klimaatadaptatie en biodiversiteit. Een voorbeeld hiervan is het ecologisch gazonbeheer in samenwerking met SLZ. Deze aanpak zal te zijner tijd worden verankerd in de omgevingsvisie en het navolgende Omgevingsplan (punt 7.1). Een doel hierbij is het realiseren van 10% groenblauwe dooradering in het buiten gebied.

2.2.6 Uitvoering pijler Klimaat

	Maatregel	Korte termijn 2024-2025	Lange termijn 2026-2030
1	De gemeente Sluis publiceert elke 2 jaar een voortgangsrapportage waarin het de effecten van klimaatbeleid monitort.	●	●
2	Straten uitrusten met 15-25% groen waar mogelijk.		●
3	Onderzoek naar de mogelijkheid tot groenblauwe school- en openbare pleinen.	●	●
4	Een plan opstellen om hittestress op parkeerplaatsen tegen te gaan.		●
5	Een plan opstellen om bestaande bedrijventerreinen te vergroenen. De resultaten uit dit plan verankeren we in de omgevingsvisie.		●
6	Een visie formuleren op een verbonden en samenhangend land-, water- en natuurnetwerk waarbij groen centraal staat. De visie zowel verankeren in de omgevingsvisie en meerjarige ruimtelijke plannen.	●	●
7	Uitvoering geven aan de klimaatadaptatie opgave zoals afgesproken via de Zeeuwse samen-werking KASz.	●	
8	Publieksacties inzetten om inwoners te informeren, stimuleren en enthousiasmeren.	●	
9	Onderzoeken of in het huidige groenbeheerplan biodiversiteit afdoende is opgenomen en welke mogelijkheden hier nog liggen.	●	
10	Klimaatadaptatie opgave meenemen in economisch beleidsplan.	●	

2.3 Circulair

Grondstoffen dreigen schaars te worden door een groeiende bevolking en toenemende welvaart en consumptie. Hierdoor verdwijnt natuur en worden gebieden onleefbaar. In een circulaire economie worden grondstoffen optimaal ingezet en hergebruikt in de verschillende schakels van productieketens. Van de winning van grondstoffen tot de consumptie ervan. Van afval naar grondstof (VANG) is de beweging waar we naartoe moeten om te voldoen aan de duurzaamheidsdoelstellingen. De provincie Zeeland neemt dit streven over doordat zij het manifest Maatschappelijk Verwantwoord Inkopen (MVI) 2022-2025 heeft ondertekend.
Dit manifest vloeit voort uit de Sustainable Development Goals (SDG) dat is opgesteld door de Verenigde Naties als wereldwijde ontwikkelagenda voor 2030. Deze provinciale uitvoering biedt handvatten om duurzame ambities te realiseren. Deze streven naar de lokale economie, door bijvoorbeeld het verminderen van CO_2-emissies en de overgang naar een circulaire economie. Dit sluit aan op doel 12 van de wereldwijde SDG's.

Op het gebied van circulaire economie zijn in de omgevingsvisie van de provincie Zeeland de volgende acties omschreven:

- Realiseren van circulaire verdienmodellen;
- Omschakelen naar hernieuwbare (biobased) grondstoffen, en;
- Verbeteren van hergebruik van grondstoffen.

Bij dit thema wordt gekeken hoe er omgegaan kan worden met afval, hoe dit gereduceerd kan worden en tegelijkertijd dit gebruikt kan worden als grondstof voor andere producten. Het repareren is hierbij een speerpunt. Voor de gebouwde omgeving zijn hier ook doelstellingen opgesteld. Zo wordt er gewerkt aan Zeeuwsbrede circulaire prestatie-eisen, eisen aan secundair materiaal, duurzame materialen en materialen paspoorten. Ook heeft dit effect op de openbare ruimte, maar ook de gemeentelijk organisatie. Zo willen wij initiatieven op het gebied van circulariteit faciliteren, zorgen voor andere mogelijkheden bij milieustraten en willen wij een campagne inrichten rondom bewustwording.

2.3.1 Ambitie Circulair gemeente Sluis

Wij hebben de ambitie om in 2050 een circulaire gemeente te zijn en in 2030 het gebruik van primaire abiotische grondstoffen te halveren. Dit zijn natuurlijke grondstoffen die voorkomen in de aarde en niet biologisch van oorsprong zijn, zoals mineralen, metalen, steenkool, gas en petroleum. Om nu stappen te gaan maken zullen wij het Zeeuws brede beleid Circulaire Economie in wording in 2024 vaststellen en hier uitvoering aan geven. In dit hoofdstuk worden op hoofdlijnen de maatregelen omschreven die de gemeente Sluis wil treffen.

Wij streven naar een verbeterde afvalscheiding en een vermindering van de hoeveelheid brandbaar restafval die wordt geproduceerd. Daarnaast willen wij hergebruik stimuleren en ervoor zorgen dat huishoudelijk afval juist wordt gezien als een grondstof. Wij zetten daarom in op bewustwording en het alleen kopen van spullen die nodig zijn. Om die bewustwording te creëren is het van belang om alle inwoners, organisaties, bedrijven en bezoekers te laten zien wat het belang is van een schoon en circulair gemeente Sluis. Wij zetten daarom in op het realiseren van circulaire verdienmodellen, stimuleren circulaire initiatieven en zullen meer en uitgebreide informatie verstrekken daar waar nodig. Bovendien zijn wij van mening dat ze zelf ook een goed voorbeeld moet zijn. Om die reden hebben wij de ambitie om circulariteit een vast punt te maken op de agenda en beter te verwerken in de standaardprocessen binnen de gemeentelijke organisatie.

2.3.2 Landelijke doelstellingen Circulair

Het wordt steeds belangrijker om de beschikbare grondstoffen zo efficiënt mogelijk te gebruiken in gesloten kringlopen. Zo bestaat afval niet meer en blijft de waarde van grondstoffen behouden. Hierdoor besparen we grondstoffen, stoten we minder broeikasgassen uit en is er minder vervuiling van lucht, bodem en water. Dat levert een gezondere leefomgeving op. Daarnaast biedt een circulaire economie ook economische kansen voor bedrijven.

De Rijksoverheid werkt met het programma 'Nederland Circulair in 2050' aan een volledige circulaire Nederlandse economie. In 2017 hebben maatschappelijke partners (bedrijven en kennisinstellingen) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

het Grondstoffenakkoord getekend. In dat akkoord staat hoe ze de transitie van een lineaire naar een circulaire economie willen bereiken. In 2050 is Nederland volledig circulair. De economie draait op hernieuwbare grondstoffen en kringlopen zijn volledig gesloten. In 2030 is het gebruik van primaire grondstoffen (mineralen, fossielen, metalen) gehalveerd. Er wordt meer gebouwd met gerecycled beton, hout en andere hernieuwbare materialen. Materialenpaspoorten zijn verplicht bij nieuwbouw en alle nieuwbouw is voor minimaal 50% circulair. Er wordt steeds meer ingezet op autodelen en het reduceren van het autobezit. In de VANG-HHA staat als doelstelling dat in 2020 75% van het huishoudelijk afval gescheiden wordt ingezameld en dat we maximaal 100 kg restafval per persoon produceren. In 2025 is dit teruggebracht tot maximaal 30 kg per persoon. De hoeveelheid restafval van bedrijven, organisaties en overheden is in 2022 gehalveerd vergeleken met 2012.

2.3.3 Gemeentelijke doelstellingen Circulair

Wij hebben de ambitie om te voldoen aan de zogenaamde VANG doelstelling. Daarnaast hebben wij het gemeentelijke doel van een circulaire bedrijfsvoering en maximaal circulair materiaalgebruik in de openbare ruimte. De overige nationale doelstellingen op het gebied van circulariteit zijn (nog) niet opgenomen in gemeentelijk beleid. Echter zal er in 2024 een plan worden opgesteld waarin wij de Zeeuwse brede ambitie op circulariteit vaststellen en dit vertalen in een uitvoeringsprogramma met concrete actiepunten.

2.3.4 Actieprogramma Circulair

Afval

Wij ambiëren om te voldoen aan de nationale VANG doelstelling over huishoudelijk afval. Dit betekent dat op de lange termijn er verbetering moet komen in de gescheiden inzameling van het huishoudelijk afval. In het grondstoffenplan over huishoudelijk afval benoemen wij de gekozen instrumenten om een maximaal scheidingspercentage aan kwalitatief hoogwaardige stromen per jaar per inwoner aan huishoudelijk afval te bereiken. Kwalitatief hoogwaardige grondstoffenstromen inzamelen, is de manier om de hoeveelheid restafval terug te brengen richting de VANG-HHA doelstelling en de kosten verbonden aan de afvalverwijdering beheersbaar te houden. Daarom zetten wij onder meer in op het jaarlijks ondersteunen van minimaal 2 initiatieven voor inwoners die inzetten op beter huishoudelijk afval scheiden en het voorkomen van brandbaar restafval. Denk hierbij aan een e-waste race. Wij promoten initiatieven voor inwoners bijvoorbeeld deel- en repareerfaciliteiten binnen de gemeente Sluis. Ook onderzoeken we de mogelijkheden om bij nieuwe woonwijken (50+) en op industrieterreinen.

Om het restafval van bedrijven en publieke en maatschappelijke organisaties te reduceren of te voorkomen hebben wij tot 2027 alle publieke en maatschappelijke organisaties in de regio gestimuleerd om deel te nemen aan programma's. Hier zetten wij op in door middel van actieve en brede communicatie, door bijvoorbeeld bewustwording campagnes of meedoen aan een verspillingsvrije week. Er wordt gewerkt aan een Zeeuws breed beleidsplan waarbij de Zeeuwse gemeenten stakeholders, waaronder 100 bedrijven, informeren over het hoogwaardiger verwerken van afvalstromen. Zo wordt bewustwording gecreëerd en weten bedrijven welke stappen ze moeten zetten. We helpen bedrijven door middel van trainingen en coaching gesprekken met circulair inkopen en inzicht te krijgen in de toekomstbestendigheid van het bedrijf, denk daarbij aan bijvoorbeeld strengere regelgeving, leveringszekerheid van goederen/grondstoffen. Daarnaast zullen wij vanaf 2025 actief instrumenten die milieu impact en grondstofgebruik monitoren voor bedrijven promoten. Wij zullen bedrijven niet opleggen hoe zij moeten inkopen, maar wel het gesprek aangaan om te kijken wat al goed gaat en waar mogelijkheden liggen. Hoe dit wordt aangepakt, wordt toegelicht in het uitvoeringsprogramma van het Zeeuws brede beleid circulaire economie.

Consuminderen

Onderdeel van het Zeeuwsbrede beleidsplan circulair is dat vanaf 2025 wij 2-4x per jaar (één per kwartaal) een campagne voeren die minder consumeren stimuleert en tevens bijbehorende mogelijkheden in onze regio laat zien. Deze mogelijkheden hebben betrekking op thema's zoals: verpakkingen, minder invoer van buitenlandse voedingsproducten en meer inzetten op streek- en seizoensgebonden producten uit eigen land. Ook heeft het betrekking op: minder vlees, 2e hands, repareren, delen, minder verharden, inheems groen, toepassing duurzame/biobased produceren bij verbouw en tuininrichting verbouwproducten etc.

Faciliteren kan bestaan uit subsidiëren, ruimte beschikbaar stellen, planologisch ondersteunen, communiceren over, etc. Gebruik maken van lokale initiatieven wordt toegepast en Zeeuws breed (gezamenlijk) georganiseerd met andere gemeenten. Onderdeel van het Zeeuwsbrede beleidsplan is dat iedere gemeente jaarlijks gaat bekijken of inwoners collectieven die zelf circulaire wijken willen bouwen, ondersteund kunnen worden. Kennisuitwisseling wordt bevorderd tussen initiatieven, er wordt gezocht naar geschikte locaties en als mogelijk grond beschikbaar gesteld.

Openbare ruimte

Onderdeel van het Zeeuwsbrede beleidsplan is dat In 2027 de regio een circulaire bouwhub heeft waar waardevolle materialen van bouwbedrijven en uit openbare ruimte heen gebracht kunnen worden en opnieuw worden verkocht/gedeeld. Daarnaast zetten wij erop in om in 2025 een Zeeuws koplopernetwerk van projectontwikkelaars, bouwpartijen, ingenieursbureaus en andere sympathisanten te hebben die actief de circulaire economie stimuleren. Zo worden de krachten gebundeld. Onderdeel hiervan is het aangaan van een lidmaatschap bij het K&I netwerk. Er gebeurd op het gebied van circulaire bouw al veel in Zeeland. Het Kennis & Innovatie netwerk circulair bouwen is actief, dat kennis en innovatie in de regio wil aanwakkeren. Meer dan 70 bedrijven, instellingen en organisaties zijn al verbonden met dit netwerk. Alle Zeeuwse gemeenten sluiten zich hierbij aan. Sluis heeft zich hier bij aangesloten.

Daarbij is het essentieel dat er bewustwording wordt gecreëerd. Om dit te realiseren en informatie te verschaffen is in 2026 het duurzaam bouwloket van de gemeente Sluis uitgerust met informatie over (biobased) circulaire sloop-, renovatie-, aanbouw en isolatieprojecten en natuurinclusief bouwen. Zo zijn ze onder andere uitgerust om vragen over circulair ondernemen te beantwoorden en hierin te adviseren. Het Zeeuws adviesloket promoot bouwhubs en laat ook ruimte over voor een loket binnen de eigen gemeente.

We nemen vanaf 2026 bij de inrichting van de openbare ruimte Circulariteit mee. Vanaf 2028 maken Circulaire Economie doelstellingen deel uit van alle nieuwe gebiedsontwikkelingsprojecten en waar mogelijk bestaande projecten. Ook willen we bij toekomstige nieuwbouwwijken zoveel mogelijk drinkwater hergebruiken en opslaan. We streven naar een maximum van 100 liter per persoon per dag. Hiervoor maken we in Zeeuws verband in 2026 afspraken met het Waterschap. We gaan criteria ontwikkelen hoe circulariteit wordt meegenomen in alle fases van infrastructuurprojecten die in opdracht van ons worden uitgevoerd.

Gemeentelijke organisatie

Ook wil Sluis verduurzamen binnen de gemeentelijke organisatie. Hiervoor worden in het Zeeuwsbrede beleid verschillende doelstellingen opgesteld. Een van de doelen is om alle gebouwbeheerders van de gemeenten eind 2026 opgeleid te hebben op het vlak van duurzaamheid. Zo kunnen alle nieuwbouw, renovatie- en sloopprojecten in opdracht van gemeenten duurzaam en circulair worden uitgevoerd. Vanaf 2027 worden daarmee alle projecten rondom gemeentelijke gebouwen circulair uitgevoerd, onder voorwaarde dat er cirulaire bouwmaterialen op voorraad zijn. Hierin worden de ambtenaren opgeleid. Om ook bij te dragen aan de doelstellingen rondom afval nemen wij actie om in 2026 inzichtelijk te hebben welke afvalstromen we hebben. We hebben vanaf 2026 inzicht in de milieubelasting van de organisatie met als doel het grondstoffengebruik verder te reduceren. Ook hebben we dan in beeld welke groene reststromen er zijn en zoeken we naar een optimale circulaire verwerking. In 2027 brengen we dit ook in beeld voor de gemeentelijke bouw- en infrastructuurprojecten.

Om circulair te stimuleren en uit te voeren wordt vanaf 2028 bij gronduitgifte door de gemeente circulaire prestatierichtlijnen en ambities zoals percentage secundair materiaal, biobased materialen, losmaakbaarheidindex en materialenpaspoort opgenomen in de voorwaarden voor toekomstige en waar mogelijk bestaande plannen of projecten. Dit geldt alleen bij grond in eigendom van de gemeente. Vanaf 2025 onderzoeken we de mogelijkheden of we in gemeentelijke regelingen, zoals isolatiesubsidie, isolatieprogramma NIP, doe het zelfver subsidie een extra stimulans voor de toepassing van circulair materiaal op kunnen nemen.

Inkopen

Wij hebben als actie om in 2025 nieuwe prestatieafspraken te maken waarbij met woningbouwcorporaties wordt afgesproken om circulaire economie mee te nemen.

Onderdeel van het Zeeuwsbrede beleidsplan wordt dat in 2028 alle noodzakelijke medewerkers voldoende circulair zijn opgeleid, zodat relevante ambtenaren voldoende kennis hebben hoe ze circulaire economie in hun projecten kunnen toepassen en daardoor ook circulair inkopen. Ook wordt bijgehouden wat het effect is op grondstoffengebruik, het milieu, biodiversiteit en/of sociale aspecten.

Vanaf 2025 zitten in 2 pilots van onze inkoop en aanbestedingen circulaire en MVOI [4] vereisten en worden er leveranciers en opdrachtnemers gekozen op basis van hun circulaire kennis, ambities en ervaring. Daarin zal lokaliteit een van de criteria zijn. Welke weging dit criterium krijgt wordt nader bepaald door ons.

Vanaf 2025 wordt er door de Zeeuwse gemeenten op ingezet om minimaal 100 bedrijven de mogelijkheid te bieden om d.m.v. trainingen en coachinggesprekken inzicht te krijgen in de toekomstbestendigheid van het bedrijf, denk daarbij aan strengere regelgeving, leveringszekerheid van goederen/grondstoffen en inkoop. Er is voor bedrijven die iets willen doen het platform www.circonl.nl. Dit is een training voor ondernemers die aan te vragen is. De provincie denkt er aan een campagne te starten voor bedrijven over circulair. Wij sluiten graag aan bij deze campagne.

2.3.5 Burgerberaad Circulair

Uit het burgerberaad komt naar voren dat de inwoners van de gemeente Sluis consubetergedrag willen stimuleren (punt 9.1). Wij willen dit ook graag stimuleren en ziet dit als een belangrijk punt om uiteindelijk in 2050 volledig circulair te zijn. Het is daarbij noodzaak om de juiste informatie naar burgers te communiceren om bewustwording op het gebied van consumptie te sensibiliseren (punt 9.2). Wij kunnen ons vinden in de opvatting uit het burgerakkoord dat het essentieel is om te communiceren over bestaande initiatieven om daar meer bekendheid aan te geven. Ze zal zich daarom inzetten om via verschillende kanalen informatie over consubeteren te verspreiden.

Om bewustwording te stimuleren is het essentieel om informatie over bestaande initiatieven m.b.t. consubeteren in Sluis te centraliseren en hieraan bekendheid te geven: creatief, repetitief, doelgroepengericht, via verschillende kanalen, organisaties en ambassadeurs *('green influencers')*. We zoeken de samenwerking met het onderwijs op om ervoor te zorgen dat duurzaamheid een groter thema wordt in het onderwijs. Zowel de inzet op communicatie, als het op jonge leeftijd bewustmaken van duurzaamheid, sluit aan bij de acties die wij nemen in het communiceren naar inwoners over de duurzaamheidsopgaven, waaronder circulariteit.

Verder onderzoeken wij samen met de ZRD de aanbeveling van het burgerakkoord om de milieustraat uit te breiden (punt 9.5). Concreet betekent dit dat in Zeeuws-Vlaanderen minimaal 1 uitgebreide milieustraat (of een circulair ambachtscentrum) gerealiseerd wordt waar kringloopwinkels, reparatiewerkplaatsen en onderwijsinstellingen met elkaar zijn verbonden om onnodig weggooien van grondstoffen en materialen te voorkomen. Aanvullend onderzoeken wij de mogelijkheden om tweedehands materialen van de milieustraat Sluis voor hergebruik aan te bieden.

4 MVOI (Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeverschap en Inkoop) Bij MVOI gaat het naast de prijs ook om de sociale effecten en de effecten op het milieu.

2.3.6 Uitvoering pijler Circulair

	Maatregel	Korte termijn 2024-2025	Lange termijn 2026-2030
1	Het in samenwerking met de ZRD onderzoeken van de mogelijkheden voor hergebruik van materialen en producten afkomstig van de milieustraat Sluis. Alsmede het inrichten van een ambachtscentrum in Zeeuws-Vlaanderen.		●
2	Koppelen van en meedoen aan het Zeeuws brede beleid circulair.	●	
3	Inzet van een gemeentelijke afvalcoach via de ZRD.	●	
4	Ondersteuning van afval voorkomende initiatieven van inwoners, met een minimum van 2 per jaar.	●	
5	Reparatie, deel- en hergebruik netwerken promoten via bijeenkomsten en websites.		●
6	Informatiecampagne gericht aan bedrijven over het hoogwaardiger verwerken van afvalstromen en het opnieuw inzetten van grondstoffen.		●
7	2-4x per jaar (één per kwartaal) een campagne gericht op consuminderen en/of consubeteren.		●
8	Ontwikkeling van een circulaire ‘bouwhub’ binnen de regio.		●
9	Circulair uitvoeren van gebouwenbeheer en renovaties of sloop van gemeentelijke panden.		●
10	Het duurzaam bouwloket van de gemeente Sluis uitrusten met informatie over (biobased) circulaire sloop-, renovatie-, aanbouw en isolatieprojecten.		●
11	Een Zeeuws koplopernetwerk opzetten van projectontwikkelaars, bouwpartijen, ingenieursbureaus en andere sympathisanten die actief de circulaire economie stimuleren.	●	
12	Circulaire criteria opnemen in de prestatieafspraken met woningbouwcorporaties.	●	
13	Het actief promoten van instrumenten die milieu impact en grondstofgebruik monitoren voor bedrijven.	●	
14	Afvalstromen openbare ruimte en eigen organisatie in kaart brengen met als doel om deze zo hoogwaardig mogelijk en circulair te verwerken.		●
15	Uitvoering geven aan het borgen van een circulaire bedrijfvoering en maximaal circulair materiaalgebruik in de openbare ruimte.		●
16	Circulaire vereisten opnemen in MVOI projecten.	●	
17	Circulariteit geborgd in inkooptrajecen.		●

3 PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Het integrale beleidsplan duurzaamheid is het eerste beleidsstuk in de gemeente waarbij voorafgaand een burgerberaad is georganiseerd. Dit is een leerzaam proces waar wij de meerwaarde van participatie inzien. Wij gaan dan ook op korte termijn onderzoeken hoe participatie tevens een rol kan spelen bij de uitvoer van de duurzaamheidsagenda. Wij kunnen als gemeente de duurzaamheidsdoelen niet alleen bereiken, daarvoor hebben we de hulp van de maatschappij nodig. Samen met bewoners, bedrijven, organisaties en andere stakeholders willen wij ons inzetten voor deze gezamenlijke opgave waarin we allemaal een aandeel hebben. Participatie is daarmee een essentieel in dit proces. Zo wordt integraliteit tussen thematiek, maar ook tussen perspectieven van bewoners, professionals en de gemeente gewaarborgd. Dit leidt tot sturing, draagvlak en eigenaarschap, waardoor meer partijen bij willen dragen aan de duurzaamheidsambities.

Veel van de actiepunten uit dit document vragen om een samenwerking met verschillende partijen om zo een nadere invulling te geven aan en de uitwerking van de voorliggende opgaven. Het verduurzamen van de gemeente Sluis begint dan ook bij de bewustwording en het delen van kennis van alle partijen. Bewustwording is daarmee een eerste belangrijke stap om de doelstellingen te behalen.

De gemeentelijke organisatie neemt hierin een voorbeeldfunctie door het verduurzamen van haar eigen bedrijfsvoering en het vergroten van kennis in de ambtelijke en politieke organisatie. Om dit extra kracht te geven hebben wij als actie geformuleerd dat zij meer gaan inzetten op het stimuleren van inwoners initiatieven. Dit willen wij ondersteunen door het aanjagen en faciliteren van de samenwerking met bestaande loketten, partijen en structuren om duurzaamheid op de agenda te krijgen. Zo wordt er ingezet op lokale kennisdeling, informatie vanuit de overheid en wordt de onderlinge cohesie gestimuleerd. Wij inventariseren en bepalen in eerste instantie een aantal partijen waarmee wij willen starten. Er wordt hiervoor gefocust op de initiatieven van verblijfsrecreatie, (middelkleine) bedrijven, inwoners en woongoed.

3.1 Communicatie

Om uitwerking te geven aan het voorliggende plan is het van belang dat er duidelijk en helder wordt gecommuniceerd vanuit de gemeente over de doelen en met name de bijbehorende acties. Wij hebben daarom als doel om bestaande werkzaamheden, subsidies voor belanghebbenden van de gemeente, acties en regelingen zo zichtbaar mogelijk te maken. Hierbij wordt onderzocht welke vorm van communicatie per doelgroep het meest effectief is. Wij zetten hierop in door het starten van een pilot van een artikelenreeks op communityplatform Samen Sluis. Deze wordt gepubliceerd op het intranet en in de lokale krant om een bredere doelgroep te bereiken. Een randvoorwaarde voor de leesbaarheid van het bericht is het schrijven op B1 taalniveau. Dat is het taalniveau dat makkelijk en eenvoudig leesbaar is. Zo willen wij de meeste impact maken via communicatie en evalueren wij welke kanalen het beste werken voor de verschillende doelgroepen. Zo kunnen wij in de toekomst doelgerichter communiceren.

Daarnaast hetbben wij lopende afspraken met Natuur & Milieu educatiecentrum ‘Natuur & Zo’. Dit betreft zowel onderwijsprogramma’s met lespakketten voor basisscholen als projecten (punt 9.4). We onderzoeken mogelijkheden om dit ook aan te bieden op de middelbare school. Via deze route wordt specifiek ingezet op bewustwording en eductie voor kinderen.
In het algemeen wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor zowel jongeren als ouderen om bewustwording te bevorderen. Wij enthousiasmeren, informeren en evalueren waarop wij het beste kunnen inzetten.

Naast de gemeentelijke ambities zijn er ook punten vanuit het Burgerakkoord opgenomen die betrekking hebben op de communicatie en vooral het zichtbaar en bewust maken over duurzaamheid binnen de gemeente.

Uit het burgerakkoord komt naar voren dat de inwoners behoefte hebben aan een fysieke en herkenbare plek waar informatie wordt gedeeld en uitgewisseld over verduurzaming (punt 5.1). Dit nemen wij over en gaan zorgen voor zo’n punt in de vorm van een duurzaamheidsloket en SamenSluis.

Wij hebben een team samengesteld dat bestaat uit mensen met kennis en expertise op het gebied van duurzame ontwikkeling (punt 5.2). Wij zullen meer bekendheid genereren voor onder andere het duurzaamheidsloket wat operationeel is.

Naast de ondersteuning bij uitvoering komt naar voren dat de inwoners het belangrijk vinden dat zij worden betrokken bij lokale projecten (punt 5.3). Dit onderschrijven wij en wij betrekken dan ook de dorps- en stadsraden maar ook verenigingen, ondernemers en onderwijs bij het proces van verduurzaming in de verschillende kernen van de gemeente Sluis.

Verder is aangegeven dat zichtbaarheid van duurzaamheidsinitiatieven belangrijk is (punt 5.4). Ook wij vinden dit een belangrijk punt en zetten hierop in. Wij zorgen voor zichtbaarheid van duurzaamheidsinitiatieven en behaalde resultaten door op regelmatige basis te informeren via gangbare media én het jaarlijks uitreiken van een duurzaamheidsprijs aan ondernemers, verenigingen, scholen of inwoners die zich uitzonderlijk hebben ingespannen op dit gebied. Deze prijs dient als voorbeeld en inspiratie voor anderen.

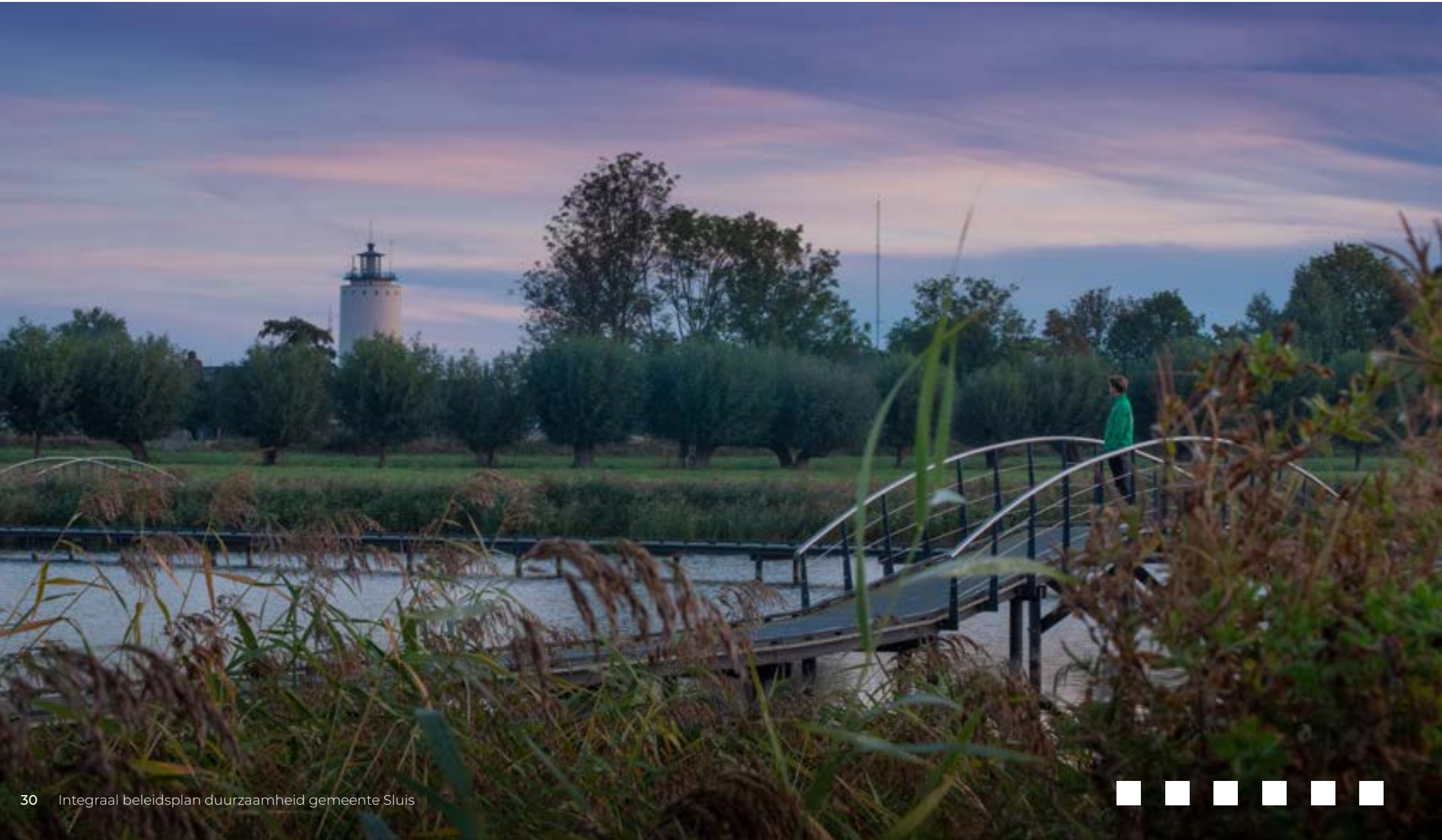
Tot slot nemen wij punt 5.5 ‘Beeldmerk voor duurzaamheid’ over. Wij hanteren een herkenbaar (geregistreerd) beeldmerk dat voor alle duurzaamheidsinformatie en -initiatieven binnen de gemeente Sluis gebruikt wordt.

3.1.1 Uitvoeringsmaatregelen Participatie en communicatie

	Maatregel	Korte termijn 2024-2025	Lange termijn 2026-2030
1	Opstellen van een communicatieplan Duurzaamheid, met input van de monitorklankbord-groep, waar de volgende onderdelen in worden opgenomen: · Inrichten van een fysieke informatieplek over verduurzaming · Burgers ondersteunen bij het uitvoeren en borgen van duurzaamheidsinitiatieven · Informatieprojecten voor betrokkenheid bij lokale projecten · Uitreiken van een jaarlijkse duurzaamheidsprijs aan ondernemers · Gemeenschap betrekken bij lokale projecten (actiepunt 5.3 uit Burgerakkoord) · Onderzoek doen naar aanvraag SDG en Citaslow	●	
2	Participatie borgen in de werkprocessen zodat bij elke actie vooraf is overwogen hoe participatie toe te passen.	●	
3	Duurzaamheids educatie voor jongeren verder borgen en onderzoeken hoe we educatie voor volwassenen kunnen inzetten.	●	

BIJLAGEN

Bijlage 1

Samenwerkingspartijen

Externe partijen

Klankboordgroep Burgerberaad
Duurzaam Groede (opgeheven 2024)
Natuur&Zo
ZLTO
RMDO
Woongoed ZVL
Stads- en dorpsraden
't Duumpje
Stedin
Recron
ZRD
ZMf
Stichting gastvrij Zeeuws-Vlaanderen
Provincie Zeeland (Energie)
Zeeuws Landschap
Landschapsbeheer Zeeland
Waterschap

Gemeentelijke afdelingen en disciplines

Duurzaamheid
Ruimte
Sociaal domein
Energiearmoede
Afval (grondstoffenplan)
Openbare werken (riolering/klimaatadaptatie)
Wonen
Vastgoed
Communicatie
Planologie

Bijlage 2

Beleidsdocumenten

Beleidsplan Wonen Sluis 2023-2024 - 22 juni 2023

G1000Sluis-Burgerakkoord, 8 juli 2023

Coalitieakkoord gemeente Sluis 2022-2026, strategie met ambitie, 21 april 2021

West-Zeeuws-Vlaanderen Schetsen aan de toekomst, mei 2021

Provincie Zeeland: Gebiedsprogramma versie 0.5 ‘Het Zeeuwse verhaal’,

Grondstoffenplan 2019 - 2023 Gemeente Sluis, januari 2019

Klimaatadaptatiestrategie Zeeland 2021-2026, juni 2021

Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Zeeland, juni 2021

Klimaatadaptatiestrategie & uitvoeringsagenda Zeeuws -Vlaanderen 2021 – 2025, januari 2022

Verordening Lening Duurzaam en Langer Thuis, gemeente Sluis, februari 2022

Nationaal isolatie programma (NIP) modules

PMIEK Zeeland 2023, Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat, maart 2023

Regionale Energiestrategie Zeeland, RES 1.0, februari 2020

Transitievisie Warmte Sluis, oktober 2021

Uitvoeringsprogramma ‘Verduurzaming gemeentelijke organisatie Sluis 2022-2030’

Groenbeheerplan 2022-2031

Syllabus-Burgerberaad-Pijlers

Visiedocument Krachtig Verbonden 2021-2025

Grondstoffenakkoord, Nederland circulair 2050

Natuur&Zo, Schoon Zeeland Zeeuws-Vlaanderen 2021

Natuur&Zo, Toekomst Schoon Zeeland vanaf 2023 en verder

rapportage ‘Onderzoek naar het vergroenen van bedrijventerreinen’

Beleidsregel geveltuinen Sluis 2023

B&W Voorstel NK tegelwippen

B&W voortel ZMf plan boom actie 2023

gemeente SLUIS